

ΣΠΑΡΑΓΜΟΣ ΚΑΙ ΣΑΡΚΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΒΑΒΟΥΡΗ

Τριάντα δλόκληρα χρόνια ή άπελπισμένη φωνή του Σταύρου Βαβούρη στάζει τὸ φαρμάκι τῆς μοναξιάς της στὸ εὔηχον ὠτίον μας ἐπιχειρώντας τοῦ κάκου νὰ σπάσει τὸ φράγμα τῆς σιωπῆς, πὸ οἱ ἄλλοι ἐμεῖς χτίσαμε γύρω του. Τριάντα δλόκληρα χρόνια —μισὴ ζωῆ— Ἑλλην ποιητῆς ἐπιζητεῖ δικαιοσύνη ὑπενθυμίζοντας, πὼς ὅσοι γράφουν στὸν τόπο μας εἶναι ὀπαδοὶ τοῦ πιδ σαδιστικοῦ καὶ πετυχημένου ἀνυπνισμοῦ. Φεῦ. . .

Κανείς δὲν ἀσχολήθηκε μὲ τὴν Καφκική ποίηση τοῦ Β. Κανείς μ' ἐξαίρεση τὸν Κ. Στεργιόπουλο καὶ τὸν Γ. Π. Σαββίδη, δὲν ἀσχολήθηκε ἔστω καὶ δυσμενῶς μὲ τὸν Β. Συνηθίσαμε τὰ τελευταία χρόνια νὰ προτείνουμε στοὺς ἀνυποψίαστους, ἐκείνους πὸ γράφουν τὴ λεγόμενη στρατευμένη ποίηση ἢ ὅταν δὲ μπορούμε ν' ἀγνοήσουμε ἄλλες περιπτώσεις νὰ φάχουμε μὲ τὸ μικροσκόπιο ἐμβρυακοὺς ὑπαινιγμοὺς γιὰ νὰ μὴ φύγουμε ἔξω ἀπὸ τὸ γράμμα τῆς ἐποχῆς. Ἡ ποίηση ἰδιωτικοῦ χώρου μὲ τὴν αὐθόπαρκτη παρουσία της τάφθηκε κάτω ἀπὸ τὰ σλόγκαν τῆς μόδας. Θεωρεῖται ἀριστοκρατισμὸς — ποίηση ἐλεφάντινου πύργου — κι' αὐτὴ ἀκόμα ἢ ἀγρία ἀπομόνωση τοῦ Β.

Ὁ Β. δὲν εἶναι βέβαια κανένας Μεσσίας τῆς ποίησής μας. Θὰ ἔλεγα πὼς εἶναι ἀπὸ τὶς πιδ μινδρές ἀξίες τῆς γενιάς του. Ἐχει ὅμως βρεῖ τὸ στίγμα τῆς ποιητικῆς του ἀπὸ πολὺ παλῆὰ σὲ ἀντίθεση μὲ ἄλλους ὁμοτέχνους του πὸ πλανῶνται σὲ μοντέρνους χώρους κρύβοντας σοβαρὰς ἐπιθυμίες κι' ἐμφανίζοντας πλαστὰ προτερήματα.

Χαρακτήρισα τὸν Β. μίνωρ. Ἐξηγοῦμαι. Βρῆκα ἀρκετὸ ἐγκεφαλισμὸ καὶ πεζολογία. Ἄς μοῦ ἀντιτείνει ὅμως κάποιος, ποιητὴ τῆς ἴδιας γενιάς, πὸ νὰ μὴ ζημιώνεται ἀπὸ τὰ ἐλαττώματα τοῦτα. Ἡ ἰδιοτυπία τῆς ἀτομικῆς πε-

ριπέτειας τοῦ Β. ἐγκείται στὸν πιδ «ἐρὸσυλο» ἐγκεντρισμὸ τῶν τελευταίων χρόνων. Ἄδυναμία, ἀλλὰ καὶ πλούσια πηγὴ ἐμπνευσης. Ἡ παρατήρηση τοῦ Κ. Στεργιόπουλου πὼς ὁ ποιητῆς αὐτὸς δὲν προσέχτηκε σχεδὸν καθόλου γιὰ τὸ ὅσο καὶ ἀν ἀποτελεῖ μιὰ περιορισμένη ἀτομικὴ περίπτωση, ἔχει μιὰ ὀξύτητα καὶ μιὰ ποιότητα μέσα στὸν ἐγκεντρισμὸ του καὶ τὰ περιορισμένα του ὅρια, πὸ δύσκολα τὰ βρίσκουμε σὲ μερικοὺς ἄλλους πλατύτερους καὶ μὲ μεγαλύτερη θεωρητικὴ ἐπιφάνεια συνωμῆλικους του ἀκούγεται σὸν πρόκληση πὸ δὲν πρέπει νὰ περάσει ἀπαρατήρητη καὶ πὸ ἐμένα προσωπικὰ δὲν μ' ἀφησε ἀδιάφορο.

Πολὺ νωρὶς ἀπ' τὸ «Περιζωμένο χάος» ὁ Β. βρίσκει τὴ φωνή του. Ἀπὸ τότε καταλαβαίνει πὸ εἶναι ὁ χώρος τῆς ποίησής του. Τὸ πρόβλημα εἶναι μὲ ποῖο τρόπο θὰ σκύψει πάνω ἀπ' τὶς πληγές του. Πὼς θὰ μᾶς ξεγελάσει ἢ πὼς θὰ μᾶς φανερωθεῖ ὅταν θελήσει. Ἀπὸ τότε βάζει διάφορα προσωπεῖα ὅπως ἐκεῖνο τοῦ τυφλοπόντικα στὴν πρώτη μορφή τῆς συλλογῆς του «Ἐδῶ φαντάσου καλπασμοὺς καὶ κύματα». Θέλει νὰ κρυφτεῖ ὅσο γίνεται καλύτερα ἀπὸ τοὺς συναθρώπους του κι' εὐχεται

«νὰ μὴ διακρίνουνε τὴ γύμνια καὶ τὰ ρίγη του

ποτὲ οἱ καλοὶ ἀνοιχτομάτες φίλοι»

ἔστω καὶ μὲ σκληρὸ ἀντάλλαγμα

«... μὴν ἀνοίξουνε τὰ μάτια μου καὶ μένα

γιὰ ν' ἀνεθῶ μιὰ μέρα στὸν Ἄερα καὶ τὸ φῶς».

Ἄλλὰ οἱ ἀδυναμίες προσαρμογῆς τῶν προσωπεῖων στὸ πρόσωπὸ του διακρίνονται καθαρὰ ἀπὸ τώρα. Πολὺ σπάνια θὰ κατορθώσει νὰ τὰ ἐφαρμόσει στὸ δικὸ του πρόσωπο σὲ τέτοιο σημεῖο πὸ

νάποκτησουν δικειά τους υπόσταση. Τις πιά πολλές φορές ή μάσκα μένει άπλός θεατριγισμός. Ο Β. δέν θά ξεφύγει ποτέ άπ' τόν έαυτό του. Στις κορυφαίες του στιγμές μιλά έξομολογητικά, γυμνά, ραγιισμένος από γνήσια κραυγή.

«Σηκώστε τώρα

αυτό τό φέρετρο άπ' τό στήθος μου».

Αυτό συμβαίνει και σ' ένα ποίημα από τά πιά άντιπροσωπευτικά τής γενιάς του, στο «Γράμμα» όπου ό πόνος του άποκτά διάρκεια και οικουμενικότητα.

«Στέκομαι καθώς στέκονται

τ' αγάλματα στους κήπους και στις άνοιχτές πλατείες

όταν τ' αφήνουν οι άστοι τις νύχτες δίχως έρωτα».

Λίγο άργότερα, στη «Γη πυρός» θά όμολογήσει τή θαθειά του μόνωση μέσα από μιá εικόνα δαιμονική.

«Στή φαντασμαγορία του Πυρετού σέ τούτη τήν άλλόκατη θαή μέσ στο αίμά μου,

τά δέντρα περπατάν τις νύχτες άγριεμένα.

Πιάνουν τ' αγάλματα άπ' τά χέρια και μένουν και σπαράζουν, ώπου να φωτίσει».

Άκόμη όμως δέν έχει παραδοθεί στη «μεταφυσική του κακού χωρίς θεϊκό και ανθρώπινο έλεος» όπως γράφει ό Κ. Στεργιόπουλος. Άκόμα δέν έχει εισχωρήσει στη διακεκαυμένη ζώνη. Από κείνα τά χρόνια λέει στον έαυτό του.

«...πολύ πριν γεννηθείς
φαρμακωμένοι αιώνας έφτιαχναν τό
λίγνο σου πικρό,
διαβούλια σκοτεινά στον ούρανό σέ
προετοιμάζανε...».

Τή λύτρωσή του και τότε κι' άργότερα τήν βλέπει στο τραγούδι που τρυφερά τό προτρέπει να ταξιδέψει.

«Ταξίδεψε τώρα,
ταξίδεψε τραγούδι μου.

Πρωθήσου μέσ στην έρημιά και μέσ στην Άρνηση.

.....

Ό αγώνας σου αρχίζει

πέρα από τον αγώνα μου».

Με τά «Τρία Ποιήματα» (1954) επιχειρεί μιá πρώτη άπόπειρα να μεταφέρει τήν περιπέτειά του σ' άλλους καιρούς. «Οι Διάκριοι» είν' ό πρώτος σταθμός. Άπόπειρα που προδίνεται πολύ γρήγορα. Στη «Μπαλλάντα του Άδιάφορου» τόν ξαναβρίσκουμε πάλι γυμνό πίσω από τήν πόζα του φαιναμενικά άδιάφορου.

«Άδιάφορος

κάτω από τά σχόλια των άστρων,

μέσ από τή μεγάλη μοναξιά

και μέσ από τον όχλο άδιάφορος,

μέχρι θανάτου Άδιάφορος, περήφανος, πικρός.

Στήν περίοδο τούτη καθ' όδον προς τήν ώριμότητα άσκειται συνέχεια στις παραλλαγές του κεντρικού μοτίβου κι' ή μαθητεία σέ συγγενείς ιδιουσυγκρασίες άποφέρει καρπούς σημαντικούς όπως στην «αυτοψία», στις «Σημειώσεις για έναν άνθρωπο που πέθανε» (1956).

«Σ' αυτό τό πρόσωπο έχει ήδη αρχίσει ή σήψη.

Άκόμα δέν τό γεύραν βέβαια οι καιροί

άκόμα βέβαια ό θάνατος δέν τόχει ψηλαφίσει.

Βλέπετε ώστόσο άρχισε ανεπαίσθητα,

μιá τόσο καθαρά, αν προσέξατε, ή σήψη».

Στά «Πικρά χείλη δίχως γεύση παραδοχής» (1959), θά δώσει μιá από τις συγκλονιστικώτερες εικόνας του ήθους τής τέχνης του στο «Γιά τή Μεσσαλίνα, άκοιλία και άρνηση». Συνάμα υποψιαζόμαστε πως ακολουθεί ως ένα σημείο τήν παράδοση των «καταραμένων ποιητών».

«Ή κάθε νύχτα μου μιλούσε μ' ένα ποίημα

πούσπρωχνε και φούσκωνε τά τζάμια

σαν ιστία πλοίου έπειγομένου να φύγει

κι' ἡ κάμαρά μου τότε ναυαγοῦσε
 σὲ κυκλώνες
 πυρετοῦ καὶ φαντασίας ἐξημιμένης
 ἀπ' τὸ χρῶμα, τὸ ρυθμὸ καὶ τὴν ἰ-
 δέα
 μιᾶς ἀκολασίας μουσικῆς».

Στὰ 1963 μὲ τὰ «Ἐηρὰ ποιήματα» περ-
 νάει στὴ διακεκαυμένη τῆς ποιησῆς
 του. Τὸ μαχαίρι μπήγεται πιά βαθιὰ
 στὸ μεδούλι κι' ὁ ἀντίκτυπος εἶναι
 συνταρακτικός. Ἀμφισβήτηση κάθε
 χαρᾶς τοῦ κόσμου. Ἐνα πραγματικὸ
 ἐπίτευγμα θὰ συναντήσουμε δῶ. Ξεπερ-
 νώντας τὸν ἐγκεντριισμό του συμπυ-
 κνώνει τὴν ἀγωνία τῆς ὑπαρξῆς του
 πάνω στὸ φεγγάρι. Παραθέτω ὅλο τὸ
 ποίημα.

«Ἀπὸ τὸ θάθος, πίσω ἀπ' τὸ βουνὸ
 ἀνέβηκε μὲ μιὰ κραυγὴ ἐσχάτης ἀ-
 πογνώσεως
 ἓνα φεγγάρι βουτηγμένο στὸ αἷμα.
 Μὰ τί ζητάει λοιπὸν;
 Αἰῶνες τώρα τραυματίζεται
 καὶ πάλι τραυματίζεται
 μὰ μ' ὅλο τὸ χαμένο του αἷμα
 δὲν ἐπέθανε ποτέ.
 Τὶ θέλει νὰ πεῖ λοιπὸν
 μὲ τοὺς μελοδραματισμοὺς αὐτοὺς
 ποὺ δὲν τελειώνουν;

Πρόκειται βέβαια γιὰ κάτι ἄλλο μὲς
 στὴ σοδειὰ τοῦ Β. ποὺ δὲν θὰ ξανασυ-
 ναντήσουμε ποτέ πάλι.

Ἡ ἐπιστροφή στὶς πληγές του ἀμέσως
 πιδὸ κάτω μᾶς ἐπαναφέρει σὲ γνωστούς
 τόπους. Μὲ διακριτικὴ δξύτητα ἱκε-
 τεύει μιὰ μεταμόρφωση ὅταν ξυπνήσει

«σ' ἓνα στοιχεῖο ἀλλοιώτικο,
 σ' ἓν ἄλλο σχῆμα ἀπ' ἐκεῖνο
 ποὺ ὡς τώρα μὲ κλείνει
 καὶ δὲν ε' ἀντέχω, πιά, δὲν τὸ μπο-
 ρῶ,
 πεθαίνω ἀπὸ ἀσφυξία μέσα του».

Ἐπιζητώντας τὸ φιλὶ τῆς ζωῆς θ' «ἀ-
 νοίξει πάλι τὴν πόρτα στὰ σκληρὰ ὄ-
 νειρα».

«καὶ μ' ἄγριες, σκληρές, πελώριες
 κινήσεις,
 μ' ἀδίστακτα μεγάλα δῆματα γε-
 λῶντας

θὰ κατακρεουργηθῶ τὴν Ἄρνηση
 διασχίζοντας».

Τὸ ἀδιέξοδὸ του φτάνει στὴν αὐτοκα-
 τάλυση. Ὁ ἠδονισμὸς τῆς αὐτοκατα-
 στροφῆς ἀγγίζει ἐπικίνδυνα κρεσσέντα
 καθὼς ὁ ποιητὴς τρελαίνεται ἀπ' τὸν
 πόνο καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ θωρακίζεται
 ἀπέναντι στὸ θάνατο μ' ὅλο τὸ μῖσος
 ποὺ τὸν κατακυριεύει.

«Θάχω ἓνα φίδι μὲς στὰ μάτια
 γιὰ νὰ δαγκώνει στὴν καρδιὰ τὸν
 θάνατο».

Καὶ ξαφνικὰ στὰ ἐπόμενα ποιήματα
 τῆς συλλογῆς ὅλο τὸ αἷμα φεύγει, ὁ
 πυρετὸς πέφτει. Ἴσως τότε ἐρχάταν ἡ
 μεγάλη στιγμὴ γιὰ τὸν Β. Ἀλλὰ προ-
 σωπικὰ γεγονότα καὶ καταστάσεις τοῦ
 ἀπαγορεύουν νὰ θγεῖ ἀπ' τὸν ἑαυτό
 του. Θὰ ἀναρωτιόταν κανεὶς τί ἄλλο θὰ
 μπορούσε νὰ δώσει. Ἡ καμπὴ ὀδηγεῖ
 στὴν κρίση. Ὁ Β. θὰ μᾶς ἀπαντήσει
 μὲ τοὺς «Ἀτρείδες τῆς φωτιᾶς καὶ τῆς
 σιωπῆς» ἓνα χρόνον ἀργότερα. Τὰ ποιή-
 ματα φαίνεται πὼς δουλεύτηκαν δεκα-
 τέσσερα χρόνια (1950—1964), ἀλλὰ
 ἡ τελειωτικὴ τους μορφή δίνεται τότε.
 Τὸ ἄλμα ἀποτυγχάνει. Τὸ λάθος ἀφο-
 ρᾶ τὴ νέα ἐρμηνεῖα ρόλων τῆς Ἄρ-
 χαίας τραγωδίας. Λάθος τεράστιο γι-
 ατί ὁ Β. ἐπιθυμεῖ νὰ ταυτιστεῖ μὲ πρό-
 σωπα ποὺ ζοῦν ἐρήμην του. Ἀκόμα
 καὶ κεῖ ποὺ πάει νὰ γίνει τὸ θαῦμα,
 στὸ μονόλογο τῆς Ἡλέκτρας πολὺ εὐ-
 κολα προδίδεται ὁ ποιητὴς σὲ κάθε
 στίχο.

Πέντε χρόνια σιωπῆς καὶ περισυλλο-
 γῆς θὰ περάσουν πολὺ εὐεργετικὰ γιὰ
 τὴν πορεία του. Ξαναγουρτίζει σιγὰ - σι-
 γὰ στὶς πραγματικὲς του διαστάσεις
 μὲ λεπτὲς ἐλεγείες ἐνδὸς ἀνικανοποίη-
 του ἐρωτισμοῦ. Τὰ «Λόγω τῆς βροχῆς»
 ἀποτελοῦν τὴν πιδὸ ἐπιμελημένην τεχνι-
 κά συλλογὴν του. Πολλὰ ἀπὸ τὰ στοι-
 χεῖα τοῦ λόγου του ἐξισορροποῦνται ὅ-
 σο ποτέ ἄλλοτε καὶ μιὰ ἐπίπλαστη ἡ-
 ρεμῖα ἐντείνει τὸν πόνο του καὶ πολ-
 λές φορές τὸ θρήνο του.

«ἔβγαινα καὶ ξανάβγαινα
 νὰ δῶ στὸ δρόμο ἀπ' τὸ παράθυρο

κι' ὁ οὐρανὸς σὲ πλήρη αἰθρία
 ἔμοιαζε σὰ νὰ μ' ἐμυκτήριζε.
 σὰ νὰ μὲ περιγελοῦσε καθαρὰ».

Ὁ σαρκασιμὸς σὲ πολλὰ σημεῖα ἀνοί-
 γει νέες ρωγμὲς ποὺ μοιραῖα σιάδουν
 σκληρὰ τῇ σύγκρισίῃ του.

«Ἐἴτ' ἔτσι, εἴτ' ἄλλοιῶς, αὐτὴ τὸ εἶ-
 χε ἀποφασίσει
 κι' ἐφ' ὅσον φεύγοντας δὲ μίλησες
 γιὰ ἐπόμενη συνάντηση,
 γιὰ κάποιο τρόπο νέας προσεγγίσεως
 τηλέφωνο δὲ ζήτησες, δὲν ἄφησες,
 τὸν εἶχε πιά πετύχει τὸ σκοπὸ της».

Ἴκει κοντὰ βρίσκειται κι' ἡ ἐπόμενη
 κρῆ συλλογὴ «Φθινόπωρο». Ἡ θά-
 τσα, τὸ καλοκαίρι — σύμβολα μιᾶς
 ρανειακῆς εὐφορίας διαδρώνονται
 τῇ μνήμῃ τῆς ἐφήμερης ἐπαφῆς
 καὶ κείνη μένει οὐσιαστικά ἀγολο-
 ρωτη.

Κεῖ κάτω, κεῖ κάτω
 τοῦ Ἰουλίου τὰ κράσπεδα
 οὐ σ' ἄφησα γιὰ λίγο μόνο
 κὶ δὲν μπόρεσα
 γιὰ μου νὰ γυρίσω πιά».
 ἰκὰ ρίγος διαπερνᾷ τῇ ραχοκο-
 κῆ του γιὰ τὸ μέλλον.

Ἦ χειμῶνα θὰ περάσουμε καὶ φέ-
 ρις
 ἰ χειμῶνα, Θεέ μου, τί χειμῶνα».
 ἀφορμὴ τῆς ἐρώτησης συνταράσσει
 τῇ λιτότητά της.

«Τὸ καλοκαίρι πέρασε μετὰ, τόσο
 ξαφνικὰ καὶ σύντομα
 μέσα σὲ μιὰ μέρα μόνο —τόσο—
 καὶ χάθηκε, στὸ βάθος τῆς δενδρο-
 στοιχίας, πίσω σου».

Στὰ «Πουλιὰ» ὁ ποιητὴς ποὺ μᾶς συνή-
 θισε πιά μὲ τίς συναισθηματικὲς καὶ
 τεχνικὲς του ἀνατάσεις καὶ κάμψεις ἀ-
 ναζητᾷ γιὰ μιὰν ἀκόμη φορὰ τὴν ἐλ-
 πίδα, ἀλλὰ ἡ ἀγρία ἀγωνία του ποὺ ἐ-
 δῶ προβάλλεται στὰ πουλιὰ κυριαρχεῖ
 πέρα ὡς πέρα. Ἀρχικὰ ὁ λόγος κινεῖ-
 ται σὲ χαμηλὴ συγκινησιακὴ κλίμακα.

«Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ φανταστεῖς
 μετὰ ἀπὸ τόσες μέρες βουλιαγμένες,
 τόση σιωπὴ καὶ τόση λησμονιά

πῶς ἴσως ἔστω τραγουδοῦν πουλιὰ
 πάλι γιὰ σένα;».

Γρήγορα ἀνεβαίνει, τὰ βάζει μὲ τῇ φυ-
 σικῇ τάξῃ ἔτσι ἀπροσάρμοστος ποὺ
 νοιῶθει ἀπέναντί της καὶ μὲ τῇ δικῇ
 του παγερῇ λογικῇ σήγει κάθε δρόμο
 συμφιλώσεως μὲ τὰ πράγματα.

«Εἶναι πουλιὰ κι' ἔχουν φτερά
 κι' ἔτσι
 ὅταν φυσῆσει πάλι ἀέρας
 θέλουνε δὲ θέλουν ξαναφεύγουν.
 Κλείνουν τὴν παρένθεση.
 Συνέχεται ὁ καιρὸς
 ἂν υποθέσουμε πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ
 πάθει σύγχυση ποτέ του
 κι' ἔπεται ἡ συνέχεια : Γενάρης,
 Φλεβάρης, Μάρτης πιά :
 κανονικά».

Τὴν ἀνίατη ἀπόγνωσή του, ὅπως πάν-
 τα, τῇ συναντᾷ ἀμέσως μετὰ.

«Σκόρπιζαν
 ἀτμὸς ἀμφίβολος στὸν ἄνεμο ἐν τέ-
 λει.
 Αὐτὸ 'ταν ὄλο κι' ὄλο.
 Μόνο ποὺ μούκρυσαν τὸν ἥλιο δη-
 λαδῆ».

Τὸ ἀπόγαιο τῆς κορύφωσης πετυχαίνε-
 ται μὲ τῇ δαιμονικῇ μεταμόρφωση τῶν
 πουλιῶν σ' ὄρνια. Κι' ἐνῶ δῆθεν ξεγε-
 λοῦσε τὸν ἑαυτὸ του πῶς θ' ἀνακουφι-
 ζόταν, τώρα πετᾷ τὸ φαρμάκι του.

«Ἐσέκιζαν κομμάτια ἀπὸ τὰ σπλά-
 χνα μου
 καὶ φτερακίζαν κρώζοντας.
 Ἄς εἶτανε.
 Δὲ μοιάζαν μ' ὄρνια».

Στὸ τελευταῖο ποίημα ἡ ἔνταση πέ-
 φτει. Κάποια σπίθα ἐγκαρτέρησης ἀ-
 παλύνει τὸ σαρκασιμὸ ὑπόστρωμα τῆς
 ὑπόλοιπης συλλογῆς. Ὁ Β. δὲν ἀντέ-
 χει νὰ τρέφεται πάντα ἀπὸ τὴ σάρκα
 του ἂν καὶ δὲν βλέπει παράθυρο διαφυ-
 γῆς.

«Ἐν τούτοις πάντα περιμένω
 τὴν πρόκληση ποὺ ἀνέκαθεν τὴν Ἄ-
 νοιξη περιμένα
 χτυπήματα στὴν πόρτα καὶ μηνύμα-
 τα

που μάλλον δὲ θ' ἀκούσω νὰ μοῦ φέρνουνε ποτέ».

Στις «Σημειώσεις γιὰ ἕναν ἄνθρωπο ποῦ πέθανε» τὸ εὔρημα τῶν φωτογραφιῶν συμπίπτει μὲ τὴν ἀπόλυτη ὠριμότητα. Ὁ Β. μᾶς μιλά γιὰ τὸ πρόσωπο καθὼς ὁ χρόνος μαγγανεύει πάνω του. Ὁ σχολιασμὸς ἀνατέμνει, μιὰ κάποια ἀντικειμενικὴ θέαση ἀσυνήθιστη κάπως σέεται πάντα ἀπὸ τὸ πάθος ποῦ ὑποφύσκει. Τάποτελέσματα εἰν' ἀξιοσημείωτα ὅπως π.χ. στὴ Δεύτερη φωτογραφία.

«Τῆς ὑποτιθεμένης ἡμῶς ἡρεμίας τῶν
χειλιῶν
ὁ μόλις αἰσθητὸς σεισμὸς
ἕνας ἀπόμακρος θαθεῖα στὰ μάτια
πανικὸς
ἔστω κάτι τέλος ἀπολύτως ἀκαθόρι-
στο
μᾶς λέει ξεκάθαρα
πὼς λίγο μόνο ἀπέχει ἀπὸ τὴν

ΤΡΙΤΗ :

μόλο τὸ κάτω μέρος τοῦ προσώπου
βουλιαγμένο
καὶ τὴν ἀνάγλυφη ἀγωνία τῶν μα-
τιῶν
νὰ συγκρατήσουν ὄρθιο
ὅ,τι χωρὶς ἐλπίδα σωτηρίας
μὲ γδοῦπο σαρωνόταν πιά».

Ὅπως ἴσως σ' ὀρισμένα σημεῖα αὐτῆς
τῆς «ἀντιλυρικῆς» ποίησης ἔλλοχεύει
μιὰ σκληρὴ αἰσιοδοξία.

«Παρὰ τὴν παταγώδη ὀπισθοχώρηση
ὑπῆρχαν στὰ μετόπισθεν δυνάμεις,
ἔστιες ἀντιστάσεως ἀκμαῖες, θαλε-
ρές».

Θ' ἀραιοθεῖ θέβαια ἡ πυκνότητα τοῦ
συγκινησιακοῦ φορτίου καὶ θὰ ξεπρο-
βάλουν οἱ ἀδυναμίες. Περισσότερο ὁ
ἐγκεφαλισμὸς. Ἀπότομα πάλι τρυφε-
ραίνει διεισδύει θαθεῖα στὰ πράγματα.
Θὰ τολμοῦσα νὰ πῶ πὼς τὸ «ἦθος» τῶν
παρακάτω στίχων ἀντιφάσκει μὲ τὸ ἦ-
θος τῆς μέχρι τότε προσφοράς του. Ὑ-
στερα ἀπὸ τὴν τόση ἀγωνία, τὸν ἀνε-
ξάντλητο σπαραγμὸ μᾶς ψιθυρίζει γιὰ
τὰ

«πολὸ μικρὰ
γιὰ πέταμα μικρὰ πράγματα

ποῦ δὲν θὰ μάθουμε ποτὲ
ὅτι δὲν ἦταν γιὰ πέταμα ἴσως
πρὶν κακοπάθουνε στὰ χέρια μας.

.....
ποῦ ὑποτιμῆθηκαν πρὶν χάσουν τὴν
ἀξία τους
στοὺς δρόμους ἀφημένα
καὶ φεύγοντας στὸν ἄνεμο μετὰ».

Παρὰ τ' ἀφρόντιστο τῆς μορφῆς ἀνα-
γκαζόμαστε νὰ πάρουμε ἄλλη γεύση
ἀπ' τὴ στυφή ποῦ τόσο πολὺ πάει στὸν
Β. Στὴν ἴδια συλλογὴ θὰ μᾶς ἀνοίξει
καὶ μιὰ χαραμάδα πρὸς τὸ φῶς. Πρό-
κειται γιὰ τὸ «Δάμποντας ἐκεῖνο τὸ
δράδου», ἀνάμνηση μιᾶς ἀδιευκρίνιστης
κι' ἀκαθόριστης ἐρωτικῆς ἐπαφῆς. Τὸ
ἐπακόλουθο εἶναι ὅμως γνωστὸ.

«Ἐφευγε ἐκεῖνο τὸ συννεφιασμένο ἀ-
πόγευμα

.....
Ἐκλῆισε πάλι ὁ οὐρανὸς
κι' ἄρχισε ἡ βροχή.

Ἐπεφτε συνεχῶς ὅλη τὴ νύχτα».

Στὸ «Κατεβαίνοντας» ἡ μακρινὴ ἀνά-
μνηση ἰσοδυναμεῖ μὲ διάφευση ἀγαπη-
μένων στιγμῶν.

«... Ἐκείνων τῶν ἐντάφιων ἡμερῶν
παρωχημένα αἰσθήματα καὶ πρόσω-
πα
σὲ χρόνο πάντα Ὑπερσυντέλικο
κι' ὅταν ἀκόμα τὰ πιστεύαμε ἐνεστῶ-
τα».

Στοὺς «Παραινετικούς», τὴν ἐπόμενη
μικρὴ συλλογὴ ἢ ποίηση τοῦ Β. περ-
νᾶ στὴν παρακμὴ τῆς. Πέρ' ἀπ' ὅλα
εἰσχωρεῖ κι' ἕνας διδακτισμὸς ποῦ μᾶς
θυμίζει ἔντονα — τὸν μακρινὸ, ποιητι-
κὰ συγγενῆ του — Καβάφη. Ἀπαντᾶ-
με στοιχεῖα ἄγνωστα μέχρι στιγμῆς,
παρείσακτα ὅμως κι' ἐπιζήμια γιὰ τὴν
ποιητικὴ του.

«Ἐλευθερία ἢ θάνατος ;
Σὺ θὰ παρακάμψεις τὴν ἐρώτηση
ἔστω καὶ χωρὶς ἀκόμα νὰ κρατήσεις
κάπως τὰ προσχήματα
καὶ φυσικὰ θὰ προτιμήσεις τὴ Ζωή.
Τὴν ἡμορφῆ,
τὴ βρώμικη μὰ ὑπέροχη ζωή».

Ἀπαντᾶμε ἀκόμα κατάλοιπα ρομαντισμοῦ ἡσσονος τόνου.

«Ἦταν ὁμως τὰ μάτια σου θαθεῖα
καὶ σκοτεινὰ
κι' ἐγὼ καθὼς τὰ κοίταζα
ἔβλεπα μέσα τους φεγγάρια,
θάλασσες ἀπέραντες καὶ φυσικὰ ἀμιμουδιὰ.
Ἄκουγα νὰ παίζουσε βιολιά».

Ἐπιχειρεῖ ἄλλη μὴν ἀπόπειρα προσεταιρισμοῦ «προσωπείων» τῆς Ἀρχαίας τραγωδίας, ἀλλὰ τ' ἀποτελέσματα ἀπογοητεύουν περισσότερο ἀπὸ τοὺς «Ἀτρεΐδες». Δανεῖζεται ἰδέες ἀπὸ ποιητὲς ποὺ δὲν ἔχουν συγγένεια μαζί του, ποὺ βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὸ κλίμα του ὅπως στήν «Ἐκάβη». Ἡ ἐπιστροφή σὲ γνωστοὺς τόπους δὲν προσθέτει τίποτα τὸ καινούργιο στὸν Β. Αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται μὲς ἀπὸ εὐρήματα ἀναμικτά, γνωστά σ' ὅλη τὴν μοντέρνα ποίηση.

Τὴν προσέγγιση τοῦ τέλους τὴν διαισθάνεται κι' ὁ ἴδιος στὰ «Υστερόγραφα». Στὸ πρῶτο ὑστερόγραφο κάνοντας ἀπολογισμό τοῦ ἔργου του ἀναφέρεται στὸ ποίημα ποὺ δὲν ἔγραψε ποτέ. Ἡ ἡμολογία τοῦ ποιητῆ μᾶς συγκινεῖ. ῥάφει :

«... ἂν τὸ γράψω κάποτε
θᾶναι γιὰ νὰ πεθάνω.
Γιατὶ μετὰ δὲ θ' ἀπομένει
τίποτα πιά νὰ πῶ».

ὁ δεύτερο ὑστερόγραφο γιὰ στερνή

φορὰ ὁ Β. τρέφεται μὲ τίς πληγές του
κι' ἐπανακερδίζει τὴν ἔνταση.

«Ὅταν δὲν θάχω τίποτα νὰ γράψω
θ' ἀναδυθοῦν ἀπ' τὸ θυθό τους τὰ πα-
ληὰ μου ποιήματα.
Τότε ἀγριεμένα ἀπ' τὴ σιωπὴ
θὰ σπάσουν τὰ χτισμένα χεῖλι μου,
θὰ μακελίσουν τὴ μακάβρια λιτανεῖα
τῶν βουδῶν ὠρῶν».

Τὸ τυπικὰ κύκνειο ἄσμα τοῦ Β. εἶν' ὁ «Ὀρφείας κατερχόμενος», τίτλος γενικὸς ὅλων τῶν ὑποσυλλογῶν ἀπὸ τὰ «Λόγω τῆς βροχῆς», (1971).

Ὁ Ὀρφείας κατερχόμενος μοιάζει σὰν ἀποχαιρετισμὸς στὴν ποίηση, μιὰ ποίηση ποὺ τὰ χαρακτηριστικὰ της κυμαίνονται ἀνάμεσα στὴν ἀνιστότητα καὶ τὴν ἔνταση, τὸ σαρκασμὸ καὶ τὸν ἀνεικονισμὸ, τὸ σπαραγμὸ καὶ τὴ μάταιη φυγὴ ἀπὸ τὴν προσωπικὴ θέαση τῶν πραγμάτων. Δὲν μένει τίποτ' ἄλλο στὸν ποιητὴ πλέον ἀπὸ τὴν ἀναζήτηση τῆς ὑστεροφημίας.

«Εἶν' ἡ στερνή μου μεταμόρφωση σὲ
φλόγα,
σὲ μιὰ μικρὴ κόκκινη φλόγα
ποὺ θὰ καίει καὶ θὰ ρωτάει μὲς στὶς
καρδιές μας.
Στοὺς αἰῶνες ἴσως
τῶν αἰῶνων».

Ὁ Σταυρὸς Βαβούρης δὲν ἔχει ἐκδόσει
τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τότε.

Γ. Κ. Καραβασίλης

